

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานเขาถามหลวงตา เห็นไหม ถามว่า “ทางยุโรปเขาถามว่า ทศนคติเขาบอก คนเรานี้ เกิดเป็นคนตลอดไป เวลาสัตว์ก็เกิดเป็นสัตว์ตลอดไป อย่างสุนัขนี่จะเกิดเป็นสุนัขตลอดไป อย่างคนจะเกิดเป็นคนตลอดไป” เห็นไหม ความคิดของเขาว่าเกิดอยู่ตลอดไป อันนี้ความคิดอย่างนี้ยังดีนะว่ายังมีเกิดตลอดไป แต่บางทีบอกไม่มีเลย เกิดแล้วก็ชาตินี้ปัจจุบัน พอหมดแล้วก็แล้วกันไป แล้วกลับไป เห็นไหม

แต่เวลาในพระไตรปิฎก ในพระไตรปิฎกหนึ่ง ในหลวงปู่มั่นหนึ่ง ในหลวงปู่มั่น ในครูบาอาจารย์หลวงปู่มั่น หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น นี่จะเห็นพวกนี้ไง มันไม่ใช่ว่าพระอรหันต์ทุกองค์จะเห็นหมด พระอรหันต์ทุกองค์มันก็อยู่ที่คุณสมบัติ คุณสมบัติพระอรหันต์นี้เหมือนกับเราเกิดมาเป็นคนเหมือนกันหมด แต่ทศนคติเราต่างๆ กันไป อำนาจวาสนาของเราต่างๆ กันไป

ลูกเกิดมา เห็นไหม ในพ่อแม่เดียวกัน ลูกคนแรกพ่อแม่จะเห่อมาก ลูกคนแรกพ่อแม่จะโอบโอบมากเลย แล้วลูกคนกลาง เห็นไหม ลูกคนกลาง ลูกคนเล็ก...พ่อแม่ทุกคนเลยเพราะลูกคนแรกนี่จะตื่นตื่นมากเลย เห็นไหม คนเกิดเป็นลูกคนแรกนี่มีบุญ มีบุญเพราะพ่อแม่จะเอาใจมาก พอลูกคนต่อๆ ไปพ่อแม่หายเห่อแล้ว นี้อย่างหนึ่ง อย่างหนึ่งคือว่าเรื่องธุรกิจนี้อย่างหนึ่ง เห็นไหม

แล้วเวลาประเพณีของคนจีน เวลาลูกคนแรกถ้าเป็นผู้ชายด้วย โอ้โห...จะให้สมบัติคนนั้น ลูกคนโตเหมือนกับพ่อแม่คนที่ ๒ สิทธิจะมหาศาลเลย อันนี้ประเพณีนะ ประเพณีของโลกเขา แล้วเขาบอกว่า เกิดซ้ำๆ ซากๆ อย่างนี้ มันจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย... ไม่มีทาง ถ้าอย่างนั้นแบบนี้ มันก็ไม่มีคุณค่าสิ ไม่มีคุณค่าเหมือนชีวิตเรานี้ คนเราเกิดมาเป็นคนตลอดไป ถ้ามันทำความไม่ดี มันทำความเลวของมัน มันจะเกิดเป็นคนตลอดไปหรือ

คุณิ เวลาพระพุทธเจ้าสอน เห็นไหม มนุสสเปโต คนเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นเปรต มนุสสติ รัจฉาโน คนเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นสัตว์ ใจเป็นสัตว์เพราะมันทำร้ายเขามากกว่านั้น ความรู้สึกความ ทำร้ายของมัน มันเร็วกว่าสัตว์อีก ร่างกายเป็นมนุษย์แต่ใจมันเป็นสัตว์ เป็นสัตว์ตั้งแต่มันยังไม่ตาย แล้วมันตายมันจะไปไหน

แล้วในสมัยพุทธกาลนะ ไปดูในพระไตรปิฎกได้ สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้านี้อดีตกิลมถา นุโยคคือ ทำตนให้ลำบากเปล่า เคยทรมานตน เคยทรมานมาทั้งนั้นนะ แล้วพอท่านมาพิจารณาไป แล้วถึงว่าสิ่งนี้มันไม่เป็นไป แล้วมันก็มีลัทธิอื่น เห็นไหม ลัทธิอื่นเขาเห็นว่าการทรมานตน ก็ ความเห็นของเขาเป็นอย่างนั้น นี้วุฒิกาวะ ปัญญาของเรามีสูงต่ำ ถ้าปัญญามันต่ำมันก็คิดได้แค่นั้น ใจ ว่าการทรมานตนคือการทรมานกิเลส ทรมาน... พยายามจะทรมานเรา ก็ใช้ดำรงชีวิตนี้แบบ สัตว์ ใช้ชีวิตแบบสุนัขเลย จะอยู่แบบสุนัข กินแบบสุนัข ถ่ายแบบสุนัขนะ เป็นอย่างนั้นเลย ทำ อย่างนั้นตลอดชีวิต

แล้วพอไปเจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่า “เขาทำอย่างนี้ เขาจะได้อะไร” พระพุทธเจ้าบอก “อย่าให้ตอบเลย”

พระพุทธเจ้านี้ส่วนใหญ่ถ้าตอบแล้วเป็นผลเสียท่านจะไม่ตอบ แต่นักบวชคนนี้พยายาม ถาม “ขอให้ตอบเถิด” ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ พระพุทธเจ้านี้ถ้าถามถึง ๓ หน หนที่ ๔ จะตอบ

“ถ้าเธอทำอย่างนี้ เพราะการดำรงชีวิตของเราตอนนี้อยู่แบบสุนัขใจ ความรู้สึกมัน เหมือนสุนัข ตายไปก็ไปเกิดเป็นสุนัข”

แต่เราคิดว่าปฏิบัติมันทรมานตน เห็นไหม ทรมานกิเลสนี้ สิ้นสุดจะนิพพาน จะสิ้นกิเลสไป มันจะสิ้นไปไหนในเมื่อความรู้สึกเราเป็นอย่างนั้น เราผูกพันกับเขา เราอยากเป็นอะไรล่ะ เราอยาก เป็น เราจะคิดของเราไป นี้พูดถึงเวลามันเป็นไปนะ นี้ความรู้สึก ความเห็นของเขาต่างๆ กัน

แต่ความจริงมันเป็นสภาวะความจริงอย่างนี้ ความจริงคือวัฏฏะ เหมือนกับในปัจจุบันนี้ เห็นไหม เวลาเราทำคุณงามความดีกันเขาจะมีรางวัลให้นะ เอ้า! นี้ได้โล่ห์ทองคำ อันนี้ได้โล่ห์ รางวัล เห็นไหม คนทำความผิดได้คุกได้ตะราง เห็นไหม ส่งคุกตะราง อันนี้คือกตกาสังคม

แต่เรื่องของวิญญูะมันก็เป็นนรก-สวรรค์ มันก็เหมือนกับกติกาสังคมนี้ ของมันมีอยู่ มันมีคุก มีตะราง มีรางวัล ถ้าเราทำความดีทำความชั่วอย่างนี้ ทางโลกนี้มันยังแปรเปลี่ยนได้ มันยังแบบว่ายังช่วยเหลือเจือจานกันได้ ยังวิ่งเต้นกันได้ แต่กรรมหมดสิทธิ์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

นี่พูดถึงอาหารของใจนะ เราเกิดมาโรคบังคับประจำตัวเราเลยนี่โรคหิว โรคหิวนี้บังคับประจำตัวนะ มันบีบคั้นให้เราต้องแสวงหาอาหาร แสวงหาอาหารมาเพื่อบรรเทาอะไร? บรรเทาโรคหิว โรคหิวนี้มันโรคประจำตัวเลย แต่เราทำกันจนเคยชิน เราก็เลยไม่มีปัญหาไร โรคหิวคือร่างกาย แต่ใจมันบกพร่องละ โรคหิวของใจ โรคหิวของกาย อาหารของกาย อาหารของใจนะ

ถ้าอาหารของกายเราก็แสวงหา แล้วถ้าแสวงหา ถ้าไม่มีคุณธรรม สิ่งนั้นนะ คุณติ เวลากินมากเกินไป เห็นไหม กินมากเกินไปมันก็เป็นโรค ต้องกินพอประมาณ แล้วพอประมาณ เห็นไหม พระมาปฏิบัตินี้มีมือเดียว ฉันทมือเดียวละ ฉันทมือเดียวแต่ฉันทมากเกินไปมันยังทำให้ร่างกายนี้่วงเหงาหาวนอน ทำให้ร่างกายมีพลังงานเหลือใช้ ทำไมเราต้องอดนอน ทำไมต้องผ่อนอาหาร ต้องอดอาหาร อดอาหารเพื่ออะไร? เพื่อสิ่งที่มีคุณประโยชน์มากกว่า

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าโรคหิวนี้ ถ้าเราเป็นโรคหิวบังคับมาเราต้องแสวงหาตลอดไป แสวงหาเพื่ออะไร? แสวงหามันก็ได้ ๑ มือเท่านั้นนะ ถ้าแสวงหามากเกินไป มันก็เป็นโทษกับเรา ถ้าสะสมมันก็ยังปัญหาเข้าไปใหญ่ แล้วเป็นไปละ

ห่วงโซ่ของอาหารนะ คุณติ ธรรมชาติถ้าที่ไหนมีสัตว์นี่ ป่าจะอุดมสมบูรณ์ ถ้าป่ามันเสื่อมโทรมจะไม่มีสัตว์ เห็นไหม สัตว์ของเขาเขากินอาหารของเขา คุณตัวหนอนสิ มันจะเป็นผีเสื้อนะ มันต้องเป็นดักแด้ก่อน มันถึงเป็นตัวหนอน พอเป็นตัวหนอนขึ้นมา ถ้าสัตว์ที่ไปคู้ไปเจียมมันก็เป็นอาหารเขา เป็นอาหารเขานะ ผีเสื้อนี่บินไป เวลาฝนตก เห็นไหม ฝนตกปีนี้ เวลาฝนแห้งมันจะมีพวกสัตว์แมลง นกจะบินกันโฉบเฉี่ยวเต็มไปหมดเลย มันโฉบหาแมลงกัน

ชีวิตเราทั้งชีวิตก็เป็นเหยื่อของเขา เป็นอาหารของเขา เป็นอาหารของเขานะ เรากินอาหารแล้วเราก็เป็นอาหาร คุณอย่างปลาเล็กสิ มันก็โดนปลาใหญ่กิน เห็นไหม แล้วน่าสงสารนะ ถ้าเป็นปลาใหญ่แล้วว่าเป็นปลาใหญ่ดี เราดูสารคดีทางพวกหาอาหารนี้ ใ้พวกปลาหมึก แล้วพวกปลาวาฬ มันจะตาม เขาก็พยายามจะล่อปลาหมึก เขาจะช้อนปลาหมึก แต่ว่ามันกินหมดเลย เพราะอะไร? เพราะมันกิน ๒๕ กิโลคืออิมหนึ่งของมัน แล้วกว่าเราจะตักขึ้นมา เห็นไหม เพราะตัวมันใหญ่มันต้องกินมาก นี่ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ว่าปลาใหญ่ปลาเล็กมันไล่กันไป

แต่เราคิดถึงความเป็นอยู่ของมันสิ มันก็ทุกข์นะ เพราะมันกินไม่อิ่ม มันกินไม่อิ่ม มันก็ต้องกินให้อิ่ม ถ้ากินไม่อิ่มมันก็ทุกข์ของมัน แต่เราว่าปลาใหญ่กินปลาเล็ก เราก็มองกันไปประสาโลกดูอาหารสิ เรื่องของอาหารเฉยๆ นะ เห็นไหม อาหาร กวฬิงการอาหาร แล้วเราโตขึ้นมา เราศึกษาทำไม เราเรียนทำไม พ่อแม่ต้องให้ศึกษาทำไม ก็เพื่อไว้หาอาหารไง เพื่อให้มีจุดยืนไง เพราะเรามีวิชาชีพ โลกวนเวียนอย่างนี้ นี่พูดถึงโลกๆ นี่สมมุตินะ ขนาดสมมุติถ้าเรามองเห็นชีวิตอย่างนี้ เราจะเข้าใจชีวิตอย่างนี้ แล้วจะอยู่กับโลกเขาอย่างไร

แล้วถ้าพูดถึงเวลาธรรมะ เห็นไหม ชีวิตนี้เกิดมาจากไหน แล้วดำรง ดำรงอย่างไร ชาติปีทุกข์ การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แต่การดำรงของชีวิตนี้ทุกข์กว่าอีก การดำรงชีวิตดูสิ คุณกปฏิบัติเรานี้ละ ดำรงชีวิตเห็นไหม นี้อยู่กันทำไม อย่างพวกสิ้นกิเลสอยู่กันทำไม มันไม่มีอะไรเลย มันหลอกกัน โลกสมมุติหลอกกัน แต่ก็อยู่ให้สิ้นสุดกระบวนการของมันเท่านั้นเอง แล้วขึ้นกระบวนการของมันปี ๒๕ คฤศมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นไหม “ดวงตาของโลกๆ” เวลาเขามีปัญหาขึ้นมาได้ถามไฉน ได้เป็นประโยชน์กับโลกไฉน อย่างครูบาอาจารย์อยู่ เห็นไหม อยู่เพื่ออะไร? อยู่เพื่อโลก ไม่ได้อยู่เพื่อเราแล้ว แต่ขณะทีปฏิบัติอยู่เพื่อเราละ

ดูสิ เวลาเราจะได้ผลของเรานี้ ถ้าเราตายไปตอนนี้เราต้องไปเกิดอีก แล้วเกิดถ้าเราทำถึงที่สุดกระบวนการนี้เราจะไม่เกิดอีก แล้วไม่เกิดอยู่ที่ไหน มันเห็นชัดเจนนะ จิตที่เกิดกับจิตที่ไม่เกิด จิตที่ไม่เกิดอยู่ที่นี้ แล้วถ้าไม่มีฯ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปีเอาอะไรเทศน์ นี่จิตมันมีอยู่ มีอยู่แล้วไม่เกิดทำไมถึงไม่เกิด แล้วมีอยู่ทำไมถึงต้องเกิด แล้วมีอยู่ทำไมถึงต้องทุกข์ แล้วมีอยู่โดยไม่ทุกข์มันมีอย่างไร มันมีทั้งนั้น

เพียงแต่คนที่เข้าไปรู้ คนที่เข้าไปสัมผัส เข้าไปจับต้องได้นี้ โอ้โห...ประเสริฐมากเลย ความรู้สึกเราเองนะ เราหลอกตัวเราเองไม่ได้หรอก ถ้าเราหลอกตัวเอง ถ้าเราไม่ซื่อสัตย์ เราหลอกตัวเองได้ เราสร้างภาพได้ เราทำอะไรได้ แต่เดี๋ยวมันก็เสื่อม เวลาเราดีขึ้นมานี้ โอ้โห... โลกนี้เป็นของของเราเลย เวลาเสื่อมนะ โอ๊ย... ๓ โลกธาตุทับหัวเลยนะ แต่เวลาดีขึ้นมา โลกนี้เป็นของของเราเลย

แล้วเราก็เข้าใจประสาเราละ เพราะมันเสื่อมได้ เพราะเราหลอกตัวเองไม่ได้ นี่เพราะความลับไม่มีในโลก เห็นไหม ไปอยู่ในที่ไหนก็แล้วแต่ ไปอยู่ที่ไหนก็ร้อน อยู่ในห้องก็ร้อน อยู่ในหับที่ไหน อยู่ในที่ลับขนาดไหน ในถ้ำที่ไหน เราไปมุดที่ไหนมันก็ร้อน ถ้าใจมันร้อนขึ้นมามันก็

ร้อน เวลามันเลื่อมมันร้อน แต่เวลาถ้ามันดีขึ้นมาทำไมไม่ร้อน มันดีขึ้นมาอย่างไร ที่ว่าครูบาอาจารย์ท่านอยู่ อยู่ตรงนี้ใจ อยู่แล้วมันเป็นแม่เหล็ก มันเป็นกำลังใจของลูกศิษย์ มันเป็นกำลังใจนะ

ถ้าเราอยู่กันเอง เหมือนเด็กๆ นี่มันอยู่กันเอง อยู่กันเองมันก็พูดด้วยวุฒิภาวะของมัน มันก็เล่นได้เท่านี้ เวลาเล่น...เล่นกันสนุกนะ เวลาจะหาอาหารกินหาไม่เป็น เวลาเล่นเล่นกันนี้ได้ แต่เวลาหาอาหารนี้หาไม่เป็น เพราะอะไร? เพราะพ่อแม่หามาให้กิน แล้วเราเป็นเด็กจะไปหาได้อย่างไร มือก็หยิบได้ หยิบฉวยได้ในร้าน

ในพุทธกาลมี ในพระไตรปิฎก ลูกกษัตริย์เขาทายกันว่า “ข้าวนี้อะไรเกิดมาจากไหน” ฮ่องคนหนึ่งบอก “ข้าวเกิดมาจากจาน” พ่อแม่มันดักให้อยู่บนโต๊ะ เด็กอีกคนหนึ่งมันฉลาดกว่ามันบอก “ข้าวเกิดมาจากหม้อ” เห็นไหม มันไม่รู้หรอก สุขจนไม่รู้เลยว่าข้าวนี้อะไรเกิดมาจากไหน แต่เรานักทำนา ข้าวมันเกิดมาจากนา ข้าวมันเกิดมาจากกำลังของเรา ข้าวมาจากการหว่านการไถ ข้าวมันเกิดมาจากที่นั่น นี่เด็กเวลามันทำมันทำอย่างนี้ เวลามันเล่นมันเล่นของมันได้ แต่เวลามันจะหาอยู่หากิน มันก็ทำไม่ได้ แต่โลกเขามีอยู่แล้ว ในโลกนี้มันก็มีหยิบมา อันนี้เรื่องของโลกๆ แต่ถ้าไม่มีโลก ไม่มีอุตสาหกรรมมันก็ต้องแสวงหาขึ้นมาจากการเพาะการปลูก

ธรรมก็เหมือนกัน ถ้าอยู่กันแบบเราก็คืออยู่กันแบบเด็กๆ แต่ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์เป็นแม่เหล็กนะ มันก็อยู่กันแบบเด็กๆ มันมีดบอดแปดด้าน ทำไป ภาวนาไปๆ มันเหมือนกับทำไปแล้วมันไม่ได้ผลตอบแทน ทำไปแล้วมันถึงไม่ถึงที่สุด แบบว่ามันเหี่ยวมันเฉา มันคอดก

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม ดูเวลาหลวงตาท่านบอกสิ เวลาหลวงปู่มั่นเทศน์ นิพพานอยู่แค่เอื้อมนะ สีด สมภาณี ปัญญา นิพพานแค่เอื้อม บอกเลยมันเป็นสเต็ปๆ ต้องทำอย่างนั้นๆ แล้วจิตมันเดินตามได้ จิตมันคิดตามได้ แต่มันภาวนาไม่เป็นก็จริงอยู่ แต่มันเดินตาม ก็เหมือนกับเรานี้ไม่มีบ้าน แต่เราเช่าบ้านเขาอยู่ เห็นไหม เราขึ้นบันไดได้เหมือนกัน เราขึ้นลิฟท์ได้เหมือนกัน ลิฟท์ก็มีเวีย ตึกไหนก็มีลิฟท์มีบันไดเหมือนกัน เราก้ขึ้นของเราได้ แต่ไม่ใช่ของเรา เห็นไหม เพราะถ้าของเราขึ้นชั่วคราว มันก็ขึ้นๆ ลงๆ กับเขานั่นนะ

แต่ถ้าเป็นเจ้าของล่ะ เราสร้างของเรา เราสร้างขึ้นมา ลิฟท์ของเรา บันไดของเรา บ้านของเรา ทุกอย่างของเรา เป็นของของเรา อยู่กับเราไปกับเราตลอดไป บ้านนี้มันยังทำลาย แต่ธรรมมันไม่มีทำลาย ธรรมอยู่กับใจ อยู่กับใจเรานะ มันสันติภูมิวิโค มันอยู่กับใจเลย นี่บุญกุศล เห็นไหม

เวลาทำบุญกุศล เวลาเกิดนี่อะไรพาเกิด เพราะบุญกุศลมันดีมันก็พาเกิดสิ่งที่ดี ถ้าเป็นอกุศลมันพาเกิด มันก็กดเราลงต่ำ

แต่เวลามันเต็มอ้อมแล้วนี่ มันไม่มีอะไรเลย มันเป็นอย่างไร มันแก้อย่างไร ถ้ามันไม่เป็นอย่างไร มันแก้มันไม่ได้ มันจะแก้มันได้อย่างไร มันต้องแก้มันได้ แก้มันอันนี้ได้ แก้มันอยู่ที่ไหน? อยู่ที่ธรรมะเห็นไหม นี่ครูอาจารย์ดำรงชีวิตเพื่ออย่างนี้ เพื่อหม่อมคณะ เพื่อสังคม เพื่ออะไรนี่ ดวงตาของโลกๆ

มันเป็นสิ่งที่การศึกษา นี่มีวิชาการ เห็นไหม ตำราเยอะแยะเลย ตำรานี้ทางออกมาศึกษา ยังจบยังไม่รอดกันเลย เห็นไหม การศึกษายังปวดหัวกันเลย แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา อยู่กับครูบาอาจารย์ท่านพูดแล้วซึ่งใจมาก ท่านบอก “ท่องปาติโมกข์มันมีหนังสืออยู่ เอ็งยังท่องกันไม่ได้เลย เอ็งยังไม่ทำเลย แล้วภาวนานี้เป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้เลย แล้วเอ็งจะทำกันอย่างไร มีตำรา มีหนังสือ ให้ท่องกันอยู่อย่างนี้ เอ็งยังทำกันไม่ได้เลย แล้วถ้าไม่มีตำรา ไม่มีแผนที่ ไม่มีอะไรเลย เป็นความรู้สึกนี่แล้วเอ็งจะทำกันอย่างไร เอ็งจะปฏิบัติอย่างไร ที่ว่าศีล... ศีลเป็นอย่างไร สมาธิ... สมาธิเป็นอย่างไร ปัญญา... ปัญญาเป็นอย่างไร”

เห็นไหม นี่เหมือนเด็กๆ ที่ว่าหากินกันไม่เป็น เวลาเล่น... เล่นกันได้ นี่ก็เหมือนกัน อยู่... อยู่กันได้ พระก็อยู่กันได้ ไม่มีครูอาจารย์ก็อยู่กันได้ อยู่กันแบบพวกเรานี้แหละ แต่เวลาเอาจริงเอา จังขึ้นมา เอาอะไรเป็นเครื่องอยู่ เอาอะไรเป็นเครื่องดำเนิน เอาอะไรเป็นข้อวัตรปฏิบัติ เอาอะไรเข้าถึงใจ เข้าถึงใจนี่ ชีวิตในการประพฤติปฏิบัติอันนี้สำคัญมาก ครูอาจารย์เราถึงเกิดมา มีอำนาจวาสนามาก เพราะเทวดาเขาอวยพรกัน เห็นไหม เวลาเกิดขอให้เกิดเป็นมนุษย์ เพราะอะไร? เพราะใช้ทรัพยากรก็ใช้บุญนั้นหมดแล้ว เวลาเกิดขอให้เกิดเป็นมนุษย์ ขอให้พบพระพุทธศาสนา ขอให้พบพระพุทธศาสนานะ

พระพุทธศาสนานี้สอน เห็นไหม เวลาเทวดานี้ ถ้าเป็นชาวพุทธ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เทวดาของศาสนาพุทธมันจากชั้นต่ำขึ้นชั้นสูงได้ มันพัฒนาได้ เพราะอะไร? เพราะมันมีธรรมะ ธรรมะคือวิญญูะ คือเรื่องของความจริง แต่เทวดาของลัทธิต่างๆ เขาเป็นเทวดาเหมือนกัน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเหมือนกัน แดดออกทุกประเทศทั่วโลก แดดคือแดด แดดคือความร้อน ถ้าอากาศเย็น ทั่วโลกอากาศเย็นก็คืออากาศเย็น บุญก็คือบุญ บาปก็คือบาป เพียงแต่ว่าบุญหรือบาปเรา ยอมรับยอมจำนน

กับเราเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่เรารู้ว่าควรจะทำอย่างไร ควรจะรู้ความหนาวความร้อนอย่างไร นี่มันพัฒนาชีวิตอย่างนั้น เห็นไหม นี่เทวดาที่ว่าเป็นมิ่งพิงกรรมๆ มันต่างกันตรงนี้ใจ เทวดามันต่างกันเพราะมันรู้ถึงกรรมะ มันพัฒนาของมันได้ พัฒนาใจได้ เวลาเทวดามาพิงกรรมๆ เทวดาถึงมาพิงกรรม พึงกรรมมันก็เรื่องอริยสัจ เทวดาก็เหมือนๆ เรายัง มีข้าวปลาอาหารมหาศาลเลย แต่ใช้อะไรก็ใช้ไม่เป็น ก็อยู่สุขอยู่อย่างนั้นนะ

แต่เวลาพิงกรรม เรื่องนี้เป็นอนิจจังนะ สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ เป็นอนัตตานะ อาหารที่มากมาย อยู่ที่นี่ ฤทธิ์เดชของเราที่มากมาย อยู่ที่นี่มันอนิจจังนะ เดี่ยวมันก็หมดกาลหมดเวลานะ เอ็งจะมาเพลิดเพลินอยู่กับมันไม่ได้นะ เอ็งจะต้องรู้จักความเป็นจริง นี่สภาวะแบบนี้ทำให้เราเข้าใจเรื่องสภาวะธรรม มันก็เห็นลึ สมบัติมากขนาดไหนมันก็อนิจจังนะ ไม่ใช่ของเรา เดี่ยวไม่ตายจากเขา เขาต้องตายจากเราแล้ว แล้วทำไมเป็นของเรา มันก็เริ่มวนเข้ามาที่ใจ วนเข้ามาดูที่ความในใจ

ความเป็นจริงอันนี้สมบัติมันอยู่ข้างนอก ความรู้สึกมันอยู่ภายใน กิเลสมันอยู่ภายใน สุขทุกข์มันอยู่ภายใน ต้องแก้เข้ามาที่ข้างใน แล้วก็สิ้นสุดกันที่ข้างใน เทวดาก็หลุดพ้นได้เหมือนกัน แต่! น้อยองค์นี้ น้อยนะ เพราะอะไร? เพราะคุณลึ มนุษย์ โอ้โห...เมื่อก่อน ๑๖ ล้าน เดี่ยวนี้เป็นพันๆ ล้านมาจากไหน เทวดาอัดแน่นไปหมดเลย แต่มันเป็นปกติของเทวดา มันเป็นเรื่องของส่วนน้อย มันส่วนน้อยของเขาคือจะมาพิงกรรม เพราะอะไร? เพราะมันเพลิด

คุณลึ เรายังทุกข์ๆ ยากๆ อย่างนี้ ถ้าเรามีเงินมหาศาล ทรัพย์สมบัติเรามากมหาศาล เราจะเพลิดไหม? เพลิดแน่นอน เราเพลิดอยู่แล้ว พอเป็นเทวดามันจะเพลิด เพลิดในฤทธิ์ เพลิดในบุญของตัวเอง จะเพลิดหมด พอหมดเวลาอายุขัยคอตกลเลย เพราะอะไร? เพราะแสงมันเริ่ม...สมบัติมันเริ่มเฉาลงๆ แสงมันเริ่มบางลงๆ เพราะมันอยู่ด้วยวิญญูณาหาร พอบางลงก็รู้ว่าอาหารหมด อาหารหมดก็ต้องตาย พอตายก็ต้องมาเกิด เกิดเป็นอะไร? เห็นไหม

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาเข้าใจสิ่งนี้ เราก็ทำคุณงามความดีของเรา อย่างน้อยก็ขึ้นไปเกิดเป็นมนุษย์ เกิดขึ้นอยู่ข้างบนไม่ลงข้างล่าง ถ้าอยู่ถึงที่สุดแล้วก็ทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ เห็นไหม นี่ชีวิต อาหารกาย อาหารใจ เอวัง